

Dure jeugdhulp? Hierin zien jongeren en ouders de oplossing!

De jeugdhulp wordt steeds duurder. In Amsterdam is er bijvoorbeeld in 2018 33 miljoen euro méér uitgegeven dan dat er dat jaar begroot was voor jeugdhulp. Aan de ene kant valt die stijging te verklaren doordat steeds meer jongeren specialistische jeugdhulp nodig hebben. Aan de andere kant zien we ook dat de kosten per jongeren die specialistische jeugdhulp krijgt stijgt, van €10.086 in 2017 naar €11.934 in 2018. Dat is een stijging van 18% in één jaar tijd.

De gemeente heeft al een aantal maatregelen voorgesteld om de kosten te drukken, maar het Jeugdplatform Amsterdam (JPA) vond het ook interessant om te horen wat voor ideeën jongeren en ouders zelf hebben. Daarom hebben eind 2019 6 ouders en 3 jongeren met elkaar nagedacht over creatieve oplossingen voor de dure jeugdhulp in Amsterdam.

Oorzaken van dure hulp

Voordat we met elkaar gingen nadenken over oplossingen, hebben we eerst stilgestaan bij mogelijke oorzaken. Jongeren en ouders zien verschillende oorzaken waardoor hulp onnodig duurder werd:

- Dingen worden dubbel gedaan omdat goede afstemming tussen professionals ontbreekt. Dan kun je denken aan intakegesprekken, de beoordeling van de in te zetten hulp, administratieve zaken, etc.
- Hulp sluit niet altijd goed aan op de behoefte van de jongere/ouder, waardoor de inzet als 'nutteloos' wordt ervaren.
- Juiste hulp laat soms lang op zich wachten, waardoor een probleem verergert en een jongere langer en duurdere zorg nodig heeft.
- Hulp en ondersteuning op school sluit niet aan bij hulp en ondersteuning thuis. Er wordt opgemerkt dat problemen eerst erger moeten worden voordat er ingegrepen wordt.

De bijeenkomst

Het nadenken over oplossingen begonnen we met een 'ideeënbingo', om in korte tijd zoveel mogelijk creatieve oplossingen te verzamelen. Daarna zijn we met elkaar aan de slag gegaan en hebben de 5 meest kansrijke ideeën geselecteerd. Vervolgens hebben we deze ideeën onderworpen aan een 'stresstest'. Aan de hand van een aantal kritische vragen/criteria werd bekeken of de ideeën stand houden.

De belangrijkste resultaten van de bijeenkomst worden onderstaand gepresenteerd. Dit zijn de 5 creatieve oplossingen voor dure jeugdhulp volgens jongeren en ouders:

5 creatieve oplossingen voor dure zorg volgen jongeren en ouders

Beter samenwerken en afstemmen, binnen de jeugdhulp, maar ook domein overstijgend

Jongeren en ouders denken dat wanneer er beter wordt samengewerkt binnen de jeugdhulp, maar ook tussen jeugdhulp en onderwijs, dat dit geld kan besparen. Wanneer er goed wordt samengewerkt:

- Kunnen problemen op tijd gesignaleerd worden en kan de juiste organisatie dit oppakken
- Wordt er minder langs elkaar heen gewerkt waardoor dingen niet dubbel gedaan worden
- Voorkom je dat je van het kastje naar de muur wordt gestuurd met als gevolg dat problemen groter worden in de tussentijd

Kortom: door het beperken van de periode waarin een jongere op passende hulp moet wachten, kan geld worden bespaard. Hetzelfde geldt voor het niet dubbel doen van taken. Specifiek binnen de context van het onderwijs zien wij dat wanneer er (op tijd) wordt voorzien in lichte ondersteuning zoals huiswerkbegeleiding en begeleiding bij plannen en structureren – al dan niet geboden door school of externe jeugdhulporganisaties –, ergere problemen kunnen worden voorkomen. Wij zijn ons er van bewust dat het een grote uitdaging is, maar hebben er vertrouwen in dat het met inzet van alle partijen moet lukken.

“Je moet niet alleen financieel ontschotten, maar ook ontschotten in de belangen.” - jongere

Richt je op preventie. Voorkomen, maar ook kleine problemen klein houden

Jongeren en ouders vinden het belangrijk dat er meer aandacht komt voor preventie. Zij denken dat wanneer er op tijd door de juiste mensen wordt gesignaleerd dat er iets niet helemaal goed gaat, grotere problemen voorkomen kunnen worden. En vaak geldt: hoe groter de problemen, hoe duurder de zorg. Kleine problemen klein houden, scheelt dus een hoop geld en is natuurlijk ook het beste voor het kind zelf. Jongeren en ouders denken dat meer aandacht voor preventie relatief eenvoudig te regelen is, omdat de belangrijkste structuren en organisaties er al zijn. Belangrijk is wel dat de mindset binnen de jeugdhulp verandert en dat er écht goed samengewerkt gaat worden tussen bijvoorbeeld: school, huisarts, jongerenwerk, OKT, etc.

“Je kan toch beter voorkomen dan genezen? Waarom ligt de nadruk in Amsterdam dan zo op genezen?”

Meer PGB's verstrekken zodat mensen zelf passend hulp in kunnen kopen

Het Jeugdplatform heeft gesignaleerd dat de gemeente in het kader van bezuinigingen wil gaan snijden in het aantal PGB's. Jongeren en ouders maken zich hier zorgen om en zien het PGB juist als een mogelijkheid om de inzet van duurdere hulp te beperken en/of voorkomen. Veel ondersteuning, begeleiding, maar ook medische handelingen worden door ouders, familie of het netwerk geboden. Door de inzet van een PGB kunnen zij hierin worden ondersteund. Het geeft de ruimte om bijvoorbeeld respijtzorg en/of andere ondersteuning in te komen zoals dat nodig is. Flexibel en doelgericht. Het is een hulpmiddel om dure zorg te voorkomen, goede zorg aan jongeren te bieden en ouders (familie, netwerk, etc.) dusdanig te ondersteunen dat zij de zorg volhouden en dure specialistische zorg, begeleiding, ondersteuning voorkomen kan worden.

Het is van belang dat de meerwaarde van een PGB goed gezien wordt en de zorg die middels een PGB geboden wordt erkend wordt. Dit geldt voor een formeel PGB, maar zeker ook voor informeel PGB. Met name ouders geven aan dat wanneer zij middels een informeel PGB zorg bieden, zij het gevoel hebben met argusogen te worden bekeken. Terwijl het bieden van zorg middels een informeel PGB soms een win-win voor iedereen kan zijn. Er wordt minder beroep gedaan op dure formele zorg, en tegelijkertijd is het op maat, sluit het aan bij de jongere/het gezin en is het effectief.

“De zorg die ik bied gaat verder dan de reguliere ouder-taak. Maar hoe mooi is het als ik die extra zorg zelf kan bieden en het niet aan een professionals over hoeft te laten?” – ouder

Meer vraaggericht werken en jongeren en ouders echt als expert over zichzelf zien

Jongeren en ouders zijn van mening dat wanneer er meer vraaggericht gewerkt wordt, dat dat gegarandeerd geld bespaart. Je biedt dan tenslotte hulp die aansluit bij de wensen en behoeften van een jongere/gezin en niet wat er binnen het bekende aanbod valt. Op deze manier voorkom je dat jongeren hulp krijgen waar ze zich niet mee geholpen voelen.

Men verwacht wel dat dit vraagt om een denkomslag en dat dat best wat tijd kan kosten. Om dat te versnellen hebben jongeren en ouders een aantal ideeën: 1) ga actief aansturen op deze denkomslag, dat kan de gemeente bijvoorbeeld doen door hier actief over in gesprek te gaan met de gecontracteerde aanbieders en 2) maak jongeren en ouders mondiger, zodat zij ook goed kunnen vertellen waar zij behoefte aan hebben of waar zij mee geholpen zijn. Wat hierbij ook zou kunnen helpen is een onafhankelijk cliëntondersteuner die kan helpen bij het in kaart brengen van de hulpvraag en als buitenstaander kan meedenken over oplossingen.

“Vraaggerichte zorg is kwalitatief per definitie beter!!” – ouder

Snel en dichtbij hulp bieden en ook regelmatig controleren of de hulp nog passend is

Net als voldoende aandacht voor preventie, zorg snelle hulp die dichtbij is (= laagdrempelig) voor minder grote problemen bij jongeren. Op die manier worden zij snel geholpen en is de kans op escaleren omdat zij moeten wachten op hulp kleiner. Jongeren en ouders vinden het ook belangrijk dat er regelmatig gecontroleerd wordt of een jongere nog wel de juiste hulp krijgt. Zit deze jongere echt op zijn/haar plek hier? Of is het misschien toch beter dat de jongere naar een andere hulpverlener of andere organisatie gaat, omdat de hulp daar beter past. Op deze manier zorg je er voor dat jongeren niet in lange hulptrajecten zitten, die eigenlijk niet helemaal bij ze past. Het is hierbij wel belangrijk dat jeugdhulporganisaties hierin samenwerken en in overleg met elkaar kijken waar een jongere het beste past.

“Mijn situatie kan veranderen, ik kan veranderen.. Iets wat 3 maanden geleden en goed idee leek qua hulp, kan nu helemaal niet meer bij me passen. Moet ik dan het hele traject gaan afmaken? Of kunnen we beter kijken naar waar ik wél passende hulp krijg?” – jongere